

De familie Bartold verkoopt zeep die is gemaakt met geitenmelk.

'Kaffee und Kuchen'. Links Dieter en Konny Bartold.

Wegwijzer met de boerderij van de familie Bartold.

Het bezoek bewondert de jonge aanwas.

Informatie over de zeep met geitenmelk in de 'thuiswinkel'.

Leven van kleinschalige geitenhouderij

Tekst en foto's: Ivar ten Tuynte

De Nubische fokkers Karin en Erik de Haas en Anja en Ivar ten Tuynte brachten een bezoek aan Konny en Dieter Bartold in Duitsland. Zij houden zo'n dertig Nubische geiten en maken van de melk van hun dieren geitenkaas en geitenzeep.

Dieter Bartold tussen de Nubische melkgeiten.

Konny en Dieter Bartold wonen in Warmßen, een gehucht tussen Bremen en Hannover. Zij zijn de grootste Nubische geitenhouders in Nedersaksen en moeten van hun geiten leven. Dat doen ze door zelf geitenkaas en geitenzeep te maken en te vermarkten. De geitenzeep is vooral in trek bij mensen die een gevoelige huid of een huidziekte onder de leden hebben. Het begon allemaal in 2006 toen de familie Bartold nog in Gohlitz in de deelstaat Brandenburg woonde (voormalig Oost-Duitsland). Daar hadden ze twaalf jaar een paardenpension. Daarnaast werkte Dieter als monteur van landbouwmachines en Konny als schoonheidsspecialiste. Ze kwamen in aanraking met geiten door ziekte van hun dochter: zij moest daarvoor geitenmelk drinken. In 2008 besloten ze het roer om te gooien en zich volledig te gaan richten op kleinschalige melkgeitenhouderij. Ze zagen kans om te verhuizen naar Warmßen, alwaar ze een kant-en-klare boerderij met

8 hectare land konden bemachtigen. Bij de boerderij behoorden veel stallen en er waren veel mogelijkheden om te kunnen accelereren. Onder andere de realisatie van een eigen kaasmakerij met een 'thuiswinkel' en de gelegenheid voor een thee/koffiehuis bleken op de nieuwe stek prima mogelijk. Vanwege het fijne karakter, het aantrekkelijke uiterlijk en de goede kwaliteit geitenmelk viel de keuze op het Nubische ras. Om hun stal op te bouwen gingen ze naar Engeland en kochten daar de eerste drie Anglo Nubische geiten en een bok.

Verbetering

Thuis kaas maken voor de verkoop doe je niet zomaar: iedere drie maanden komt een inspecteur van de Veterinaire en Voedselveiligheidsdienst op bezoek en die controleert aan dan hand van een uitgebreid protocol het bedrijf, de processen, de voorraden, de melk et cetera. Een uiterst belangrijke basis om eigen geitenproducten aan de man te brengen. Naast verkoop vanuit de eigen winkel staan Konny en Dieter drie keer per week op markten in de omgeving. Het was belangrijk was om voldoende kaas te kunnen maken om goed van de geitenhouderij te kunnen leven. Daarom moest de geitenstapel uitgebreid en verbeterd worden. Veel verbetering is bereikt door de invoer van Engelse dieren; in totaal is de familie in de afgelopen jaren vijf keer naar Engeland gereisd en zijn in totaal een twintigtal geiten en een vijftal bokken naar Warmßen gehaald. Steeds weer met het oog op rasverbetering en natuurlijk melkproductieverhoging. Om zeker te zijn van goede melkgeiten doet de familie Bartold mee aan de georganiseerde melkcontrole in Duitsland. "De melkcontrole is een onmisbaar instrument voor het beheer van onze geitenkudde en het selecteren van fokdieren. We hebben goede dieren nodig, omdat we voor onze inkomsten volledig

afhankelijk zijn van de opbrengsten uit de melkgeiten." Op basis van de melkproductiegegevens kunnen ze bovendien een evenwichtig voedingsplan maken per individuele geit. Het celgetal is een goede indicatie voor uiergezondheid en melkqualiteit. Iedere drie weken komt er een inspecteur van het LKV Nedersaksen-Bremen op bezoek en worden er monsters genomen. In het lab wordt de melk geanalyseerd en de resultaten teruggekoppeld aan de fokker.

Te weinig melk

Tijdens het bezoek aan de familie Bartold was hun stal gevuld met vier jonge bokken, vier oudere bokken, zo'n twintig geitlammeren en dertig geiten. Alle geiten waren gedekt. Volgend jaar wil de familie meer geiten gaan houden om aan de vraag naar de geitenkaas te kunnen voldoen. Alle geiten van de familie zijn opgenomen in het Duitse stamboek. Daar waar Nederland de NOG heeft, heeft Duitsland de BDZ (Bundesverband Deutscher Ziegenhalterei). Om als fokker lid te kunnen zijn, moet je aangesloten zijn bij een vereniging. De verenigingen zijn in Duitsland provinciaal ingericht. De Bartolds zijn lid van de Nedersaksische geitenvereniging. In het verleden was de website van de Duitse NOG slecht gevuld met achterhaalde informatie. Nu is daar een verbeteringsslag gemaakt en is het ook zeker de moeite waard om die website eens te bezoeken (<http://www.ziegen-sind-toll.de/>).

Rasstandaard

Konny en Dieter Bartold hechten erg veel waarde aan de rasstandaard. De familie zweert bij de Engelse rasstandaard van de Nubische geit die praktisch gelijk is aan de Duitse. Belangrijk aan het uiterlijk vinden zij de hoogtemaat, de typische neusvorm, lange oren die voorbij het topje van de

neus komen en een goed sluitende mond. Erg alert is men op de ligging van de onderkaak ten opzichte van de bovenkaak: voldoet dit niet aan de norm, dan wordt het dier niet opgenomen in het stamboek. Zorgen maakt de familie zich ook: in het oosten (Rusland) is men erg tuk op (bonte) Nubische geiten, en het lijkt erop dat fokkers nu vooral aandacht besteden aan de kleur en het kunnen voldoen aan de exportvraag, waarbij men de typische rasgebonden eigenschappen uit het oog verliest. "Voor ons is een grote, krachtige, nobele Nubische geit een zeer goede basis voor een lange levensduur en een goede melkqualiteit. Dat is belangrijker dan de kleur van de geit, maar helaas zie ik hier in de fokkerij in Duitsland steeds meer aandacht voor de bontfactor van de geit. Dat is jammer", aldus Konny. Vandaar dat Konny ons Nederlanders nadrukkelijk adviseert om vast te houden aan de rasstandaard en vanwege grote vraag en modeverschijnselen in exportlanden geen concessies te doen.

Na de nodige geitenbezoeken, 'kaffee und kuchen' en gezellig keuvelen is het tijd om de familie te verlaten. We wensen ze veel succes met hun uitbreidingsplannen en hopen dat ze daar in zullen slagen. Geitenkaas kopen bij de boer, dat heeft wel wat, en men slaat heel wat schakels over. 🐐